

Аспекти історії Тюрингії

Юлія Ройтельгубер

Обкладинка: Дієго Кресцентіно

Ця публікація не представляє думку Центру політичної освіти Тюрингії.
Відповідальність за зміст несе автор.

Центр політичної освіти Тюрингії
Regierungsstraße 73, 99084 Erfurt
www.lzt-thueringen.de

2018

Юлія Ройтельгубер

Аспекти історії

Тюрингії

Зміст

1. Ландграфство Тюрингія
2. Реформація
3. Абсолютизм та роздробленість
4. Між Реставрацією та Революцією
5. Тюрингія у Веймарській республіці
6. Тюрингія – округ Третього Рейху
7. Концентраційний табір, озброєння, примусова праця
8. Поділ Німеччини
9. Мирна революція 1989 року
10. Заснування федеральної землі Тюрингія
11. Веймарський класицизм
12. Баугауз у Веймарі (1919–1925)

LZT

Міст Верабрюке біля Кройцбурга, збудований у 1223 році, найстаріший міст з природнього каменю в Тюрингії.

1. Ландграфство Тюрингія

З 1040 рік Людовінгів переживав підйом. Символом влади Людовінгів став замок Вартбург, збудований у 1067 році.

У 1131 році Людвіг I отримав титул ландграфа. Завдяки цьому «конституційному новоутворенню» ландграфство Тюрингія стало одним із найвпливовіших князівств. Підпорядковуючись напряду королю, Тюрингія стала майже рівною за статусом із традиційними герцогствами Баварії, Саксонії та Швабії. Діти ландграфів навіть уклали шлюби з представниками європейської знаті (у 1221 році Людвіг одружився на дочці угорського короля Єлизаветі).

Ландграф Герман I був поціновувачем мистецтва та меценатом. За його правління (1200 – 1217) двір Тюрингії став одним з найважливіших центрів культурного життя.

За деякими припущеннями у 1206 році найвідоміші поети того часу збирались у Вартбургі на „Sängerkrieg“ (змаганні співців).

Після смерті бездітного ландграфа Генріха Рапсе IV у 1247 році ера Людовінгів в Тюрингії закінчилась. Війна за престолонаслідування призвела до поділу ландграфства на дві частини: гессенську та тюрінгенську.

LZT

Пам'ятник Лютеру на площі Анг'єр в Ерфурті. Мартін Лютер жив в Ерфурті з 1501 по 1511 рік.

2. Реформація

Візити Мартіна Лютера до Тюрингії сприяли ранньому поширенню тут Реформації. Все більше священнослужителів проповідували в містах вчення Лютера, створюючи при цьому широкий спектр реформаторських поглядів та моделей перебудов.

Центрами Реформації стали Айзенах, Веймар та Орламюде. Особливого культурного значення набуло перебування Лютера в замку Вартбург з 1521 по 1522 рр. Там він перекладав Біблію німецькою мовою. Курфюрст Саксонії Йоганн визнав себе прихильником реформаторської віри. Однак соціальні та релігійні конфлікти спричинили у 1524 році заворушення також і в Тюрингії. По сьогодні залишається відомим Томас Мюнцер, що об'єднав між собою релігійні та соціальні питання. 15 травня 1525 року об'єднані війська дворян завдали нищівної поразки загонам селян у битві під Франкенгаузенем.

Після завершення Селянської війни була заснована лютеранська церква Тюрингії і реформовано уклад церкви відповідно до ідей Лютера. Реформація значно поширилась на території Тюрингії, аж до Айхсфельда.

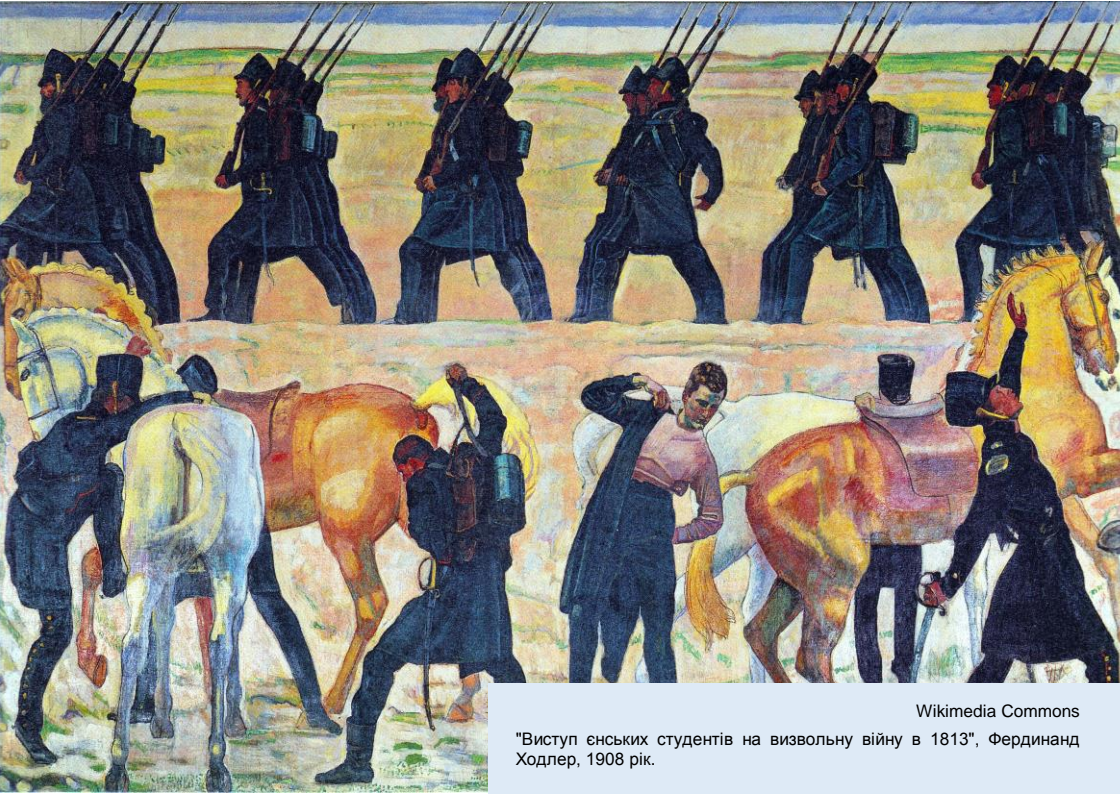
Замок Фріденштейн в місті Гота, збудований в 1643 – 1654 рр.

3. Абсолютизм та роздробленість

У Тюрингії XVII – XVIII століття багато правителів орієнтувалися на стиль правління провідних європейських держав. Вони будували замки-резиденції (наприклад замок Фріденштайн у місті Гота), мисливські угіддя, літні резиденції, закладали сади та парки, сприяли розвитку мистецтва. Таким чином вони підкреслювали свої абсолютистські домагання влади.

Державні утворення Тюрингії того часу були дуже різноманітними: десять герцогств, десять панств, чотири графства, одне архієпископське володіння та два імперських міста. Найбільш значущим був рід Веттинів, який правив герцогствами Веймар, Гота та Айзенах. Однак навіть тут утворились побічні гілки династії, внаслідок чого виникали міні-панства з обмеженим правом влади. Правителі намагались зміцнити державу за допомогою ефективної політики централізації. Одним із способів було створення єдиної бюрократії.

Інший шлях обрав Саксен-Готський герцог Ернст I (1601 – 1675), який займався державною політикою «освіти дорослих та безграмотних». У 1642 році він увів на своїх землях обов'язкову шкільну освіту для дітей віком від 5 до 12 років.

Wikimedia Commons

"Виступ єнських студентів на визвольну війну в 1813", Фердинанд Ходлер, 1908 рік.

4. Між Реставрацією та Революцією

Після визвольної війни проти Наполеона настала сприятлива атмосфера для ліберальних національних рухів в Тюрингії.

У 1815 році в Єні виникло перше студентське об'єднання, після чого такі спільноти утворились по всій Німеччині.

Отримавши у 1816 році конституцію, герцогство Саксен-Веймар стало однією з перших конституційних монархій Німеччини.

По сьогодні залишається відомим Вартбурзьке свято у 1817 році, що посприяло подальшій політичній активності студентів. Вони вимагали відміни роздробленості та створення єдиної німецької держави з одним конституційним монархом. Якщо ліберальні, національні та демократичні прагнення були придушені Карлсбадськими указами у 1819 році, то в Тюрингії соціальні та політичні проблеми призвели у 1819 році до революційних протестів. З провалом революції у 1849 році припинили свою діяльність і революційні парламенти Тюрингії. Незважаючи на прихід Реставрації до Німеччини, у Тюрингії панував відносно толерантний політичний клімат.

LZT

Місце засідань тюрінгеньського парламенту у Веймарській республіці, сьогодні Вища школа музики Франца Ліста.

5. Тюрингія у Веймарській республіці

В результаті Листопадової революції 1918 р. усі монархи Німеччини повинні були зректись престолу. У Тюрингії були обрані національні парламенти, які після референдуму про приєднання Кобурга до Баварії, прагнули об'єднання Тюрингії. Після парламентських виборів до Національних зборів Німеччини перше засідання парламенту відбулося у Веймарі. Тут була прийнята Веймарська конституція: звідси новоутворена демократична держава називалась Веймарською республікою.

Через спроби перевороту у ранній період існування республіки в країні панував хаос. Каппський заколот (1920р.), організований правими силами, перетворив Тюрингію на територію жорстких зіткнень.

Вільна держава Тюрингія була заснована 1 травня 1920 року з семи окремих держав: Веймар, Гота, Альтенбург, Мейнінген, Рудольштадт, Зондерсгаузен та Ройс. Веймар став столицею. Місто Ерфурт та інші території, такі як Айхсфельд, які все ще залишалися пруськими, не належали Тюрингії.

Парламент Тюрингії характеризувався утворенням політичних союзів, що сприяли радикальним партіям. Тюрингія стала ранньою фортецею націонал-соціалізму.

"Гауфорум" у Веймарі, збудований 1937р.

6. Тюрингія – округ Третього Рейху

Ще в 1926 році на II партійному з'їзді НСДАП у Веймарі була засновано Гітлер'югенд (молодіжна нацистська воєнізована організація). У 1930-31рр. НСДАП отримала місце в уряді – Вільгельм Фрік став міністром внутрішніх справ та народної освіти Тюрингії – вперше на території Веймарської республіки.

У 1932 р. відбулося "раннє захоплення влади", коли гауляйтер НСДАП Фріц Заукель був обраний очільником міністерства землі Тюрингія та міністром внутрішніх справ. Він мав намір зробити з Тюрингію зразковий партійний округ Третього Рейху.

Веймар, як центр влади в окрузі, був добудований в помпезному нацистському стилі, а неподалік Веймару було збудовано концтабір Бухенвальд. Як "Генеральний уповноважений з використання робочої сили " (1942) Заукель мав необмежений доступ до примусових робітників, які приїжджали з усієї Європи. У 1944 році йому також було надано повноваження обер-президента адміністративного округу Ерфурт. У зв'язку з минулими військовими злочинами та злочинами проти людяності Заукель був засуджений до смерті 1946 року на Нюрнберзькому процесі проти головних військових злочинців.

"Кожному своє" - ворота концентраційного табору Бухенвальд (1937-1945).

7. Концентраційний табір, озброєння, примусова праця

У результаті відчуження на користь «арійської нації» заводу «Сімсон» в місті Зуль, що належав єврейській родині, Заукель створив промислову імперію (фонд Вільгельма Ґустлофф), яка розвивалася високими темпами завдяки озброєнню.

Побудований в 1937 році концентраційний табір Бухенвальд належав до трьох великих таборів Рейху. У цьому "трудовому таборі" аж до визволення Третьою армією США були вбиті понад 56 000 осіб внаслідок нелюдських умов праці та покарань. Окрім основного табору, були також зовнішні табори у різних місцях. Особливе значення мав концентраційний табір Дора-Міттельбау, поблизу Нордхаузена. Там на найбільшому підземному заводі з виготовлення озброєнь часів Другої світової війни виготовлялися ракети.

Під час війни Фріц Заукель намагався залучити інші галузі озброєння до Тюрінгії. Для цього він мав у розпорядженні примусових робітників з усієї Європи. У 1942 році, наприклад, у ході так званої "Акції Заукеля" було примусово переміщено 2,7 мільйона осіб, переважно із Східної Європи, до Німеччини. Робітники нещадно експлуатувалися та змушені були жити та працювати в нелюдських умовах.

NATIONAL-THEATER, WEIMAR

ZWANZIG MARK

WER BANKNOTEN NACHMACHT
VERFÄLSCHTE SICH VERSCHA

20 німецьких марок НДР.

LZT

8. Поділ Німеччини

Після Другої світової війни Тюрингія належала до радянської окупаційної зони, на основі якої у 1949 р. виникла НДР. Німеччина була розділена в результаті "холодної війни" між США та Радянським Союзом. Внутрішній німецький кордон простягався через усю Німеччину і був завдовжки 1393 км. З 1945 по 1961 рік більше 3 мільйонів людей втекли з радянської окупаційної зони та, пізніше, НДР.

Правляча партія НДР, Соціалістична єдина партія Німеччини (СЄПН), не тільки не змінила свою політику, яка змушувала людей тікати, але й будувала найбільш непроникний кордон у світі. Тільки після цього ситуація в НДР змогла стабілізуватися. Багатоступеневі перешкоди обмежували громадян в їх праві на вибір місця проживання. Тюрингія має 763 км спільного кордону з федеральними землями Баварія, Гессен і Нижня Саксонія. Сотні людей померли, намагаючись залишити НДР. Після відкриття кордону 9 листопада 1989 року тисячі людей рушило зі Східної Німеччини до Західної.

Wikimedia Commons

Символ Мирної революції. Прапор НДР із вирізаним державним гербом.

9. Мирна революція 1989 року

Тюрингія не належала до основних центрів Мирної революції, але і тут, після фальсифікації результатів місцевих виборів 7 травня 1989р., відбулися протести. Громадяни під захистом церкви були основними дійовими особами ранньої Мирної революції.

Частково, дуже специфічні регіональні обставини викликали народний гнів (автократичні політики, забруднення навколишнього середовища, дефіцит продовольства, руйнування міст). Все більше людей брали участь у щотижневій молитві за мир у численних містах і поселеннях Тюрингії. Пізніше восени вони переросли у демонстрації, як в усій НДР, так і в Тюрингії. Серед них найважливіші відбулися 7 жовтня у Арнштадті, 23 жовтня у Єні, 27 жовтня у Нордгаузені та 3 листопада у Ерфурті. Після падіння стіни Тюрингія зіграла особливу роль як прикордонна територія, оскільки вона стала місцем зустрічі людей з обох німецьких держав.

LZT

Новий зал пленарних засідань (з 2003р.) Тюрінгенського ландтагу в Ерфурті.

10. Заснування федеральної землі Тюрингія

3 жовтня 1990 року сформувалася Тюрингія як федеративна земля з трьох колишніх округів НДР: Ерфурт, Гера та Зуль, при цьому до Тюрингії приєдналися також міста Шмелльн, Альтенбург та Артерн.

У тому ж році відбулися перші вибори до ландтагу. Перший Тюрінгенський ландтаг був відкритий 25 жовтня 1990 року в Німецькому національному театрі у Веймарі. У 1991 році Ерфурт був оголошений місцем засідань Тюрінгенського ландтагу та столицею федеральної землі. Тюрінгенський державний герб зображає традиційні фарби Тюрингії, а також лева Людовингів, що є відголоском до традицій ландграфства Тюрингія.

Ще одне посилання на історію – це назва федеральної землі "Вільна держава Тюрингія", як вона називалась ще за часів Веймарської республіки.

У 1993 році у замку Вартбург було урочисто прийнято конституцію "Вільної держави Тюрингія".

Театр Майнінгена, збудований у 1909р.

11. Веймарський класицизм

На культурний ландшафт Тюрингії і досі впливає "Веймарський класицизм" (1775-1832). Музенгоф («Двір муз») герцогині Анни Амалії та регентство її сина Карла Августа (1775-1828) привели численних письменників і художників до Веймару.

Йоганн Вольфганг Гете провів більшу частину свого життя в Веймарі і написав там багато своїх творів. Але Фрідріх Шиллер, Крістоф Мартін Віленд, Йоганн-Готфрід Гердер та інші також вплинули на класичний Веймар. У той же час Єна стала центром ідеалістичної філософії (Фіхте, Шеллінг, Гегель) та раннього романтизму (Шлегель, Тік, Brentano, Новалис).

Композитор Ференц Ліст працював у багатьох містах Тюрингії (Айзенах, Зондерсгаузен, Ерфурт). У 1872 році він заснував першу в Німеччині Веймарську оркестрову школу.

Особливої слави в Європі набув герцог Саксен-Мейнінгена Георг II (1866-1914), прозваний «театральним герцогом» завдяки його театральним постановкам, що зберігали вірність замислу автора. Його вважають засновником сучасного режисерського театру.

Diego Sebastián Crescentino

Зразок будинку "Am Horn" у Веймарі, збудований для першої виставки "Баугауз" в 1923р.

12. Баугауз у Веймарі (1919–1925)

Після занепаду імперії новий початок було закладено і в сфері мистецтв. Мета полягала в тому, щоб зорієнтувати мистецтво на сучасне індустріальне суспільство. При цьому функціональність переходила на передній план. У 1919 році уряд Тюрингії віддало під управління Вальтера Гропіуса «Баугауз» – Державну школу будівництва Веймара, утворену в результаті злиття двох інститутів. Там навчали естетичним і ремісничим принципам нового часу, що було закріплено в маніфесті Баугауза.

Гропіус закликав авангард європейського мистецтва до Веймара, щоб навчати в Баугаузі, серед них Василій Кандінський (1866-1944) і Пауль Клее (1879-1940). З часу свого заснування Баугауз піддавався критичному тиску консервативних кіл.

В умовах загострення політичних конфліктів у парламенті Баугауз став жертвою боротьби різних інтересів. Після тривалої суперечки Баугауз переїхав до Дессау в 1925 році.

Університет Баугауз у Веймарі.

Diego Sebastián Crescentino

Landeszentrale für
politische Bildung
Thüringen

PANORAMA MUSEUM

